

Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Diagnoza

Diagnozę dla obszaru LGD przedstawiono w trzech przekrojach:

- (1) obszar Społeczność (Mieszkańcy),
- (2) obszar Przedsiębiorczość i Rolnictwo,
- (3) obszar Infrastruktura, Środowisko i Energia.

Analizie poddano głównie obszary, które są bezpośrednio związane z dotychczasową działalnością LGD oraz będą obszarami interwencji LSR. W celu zobrazowania uwarunkowań rozwojowych gmin wchodzących w skład LGD punktem odniesienia są dane z Strategii Rozwoju Województwa - Małopolska 2030.

OBSZAR SPOŁECZNOŚĆ (MIESZKAŃCY)

Sytuacja demograficzna (2021) na obszarze LGD jest niekorzystana na tle Małopolski, powiaty miechowski (-7,02‰) i proszowicki (-4,52‰) cechują się jednym z najniższych wskaźników przyrostu naturalnego w regionie. Mieszkańców w wieku produkcyjnym jest więcej niż osób w wieku przedprodukcyjnym, co dowodzi procesów szybkiego starzenia się społeczności).

Wskaźnik –Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LGD – dane GUS na 31.12.2020			
Nazwa Gminy	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Liczba mieszkańców na obszarze LSR
Proszowice	2 770	3 618	15 845
Koniusza	1 832	1 801	9 025
Pałecznicza	704	807	3 553
Radziemice	619	706	3 271
Miechów	3 338	4 807	19 144
Gołcza	1 073	1 340	5 966
Kozłów	788	1 112	4 480
Słaboszów	603	928	3 435
Książ Wielki	917	1 344	4 991
Charsznica	1 220	1 858	7 290
Raławice	483	574	2 450
Nowe Brzesko	1 018	1 310	5 710
SUMA	15 365	20 205	85 160

Wartość wskaźnika *Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LGD* zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 4,86.

Małopolska, na tle kraju, znajduje się we dobrej sytuacji demograficznej, jednak szczególną kumulację niekorzystnych zjawisk widać na obszarze LGD, czyli w powiatach miechowskim i częściowo proszowickim - obserwuje się tu jednocześnie zmniejszającą się liczbę ludności, ujemny przyrost naturalny oraz wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, a w większości gmin - ujemne saldo migracji.

Wskaźnik - Migracje na obszarze LGD – dane GUS na 31.12.2020				
Nazwa Gminy	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo	Liczba mieszkańców na obszarze LSR
Proszowice	97	134	-37	15 845
Koniusza	72	62	10	9025
Pałecznicza	32	27	5	3553
Radziemice	19	28	-9	3271
Miechów	132	189	-57	19144
Gołcza	47	49	-2	5966
Kozłów	32	44	-12	4480
Słaboszów	16	24	-8	3435
Książ Wielki	63	58	5	4991
Charsznica	47	72	-25	7290
Raławice	25	24	1	2450
Nowe Brzesko	36	52	-16	5710
SUMA	618	763	-145	85 160

Wartość wskaźnika *Migracje na obszarze LGD* zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 4,27.

Dane demograficzne dla gmin obszaru LSR przedstawiają się niekorzystnie, na tle Małopolski – ewidentnie potwierdzają szybkie starzenie się społeczeństwa, barak zastępowalności pokoleń, spadającą liczbę ludności – **postępująca depopulacja stanowi kluczowe zagrożenie dla obszaru LGD.**

W świetle danych z GUS za 2020 oraz raportów o stanie poszczególnych Gmin wchodzących w skład LGD wynika, że około **4,1% populacji mieszkańców korzysta z różnych form wsparcia i pomocy społecznej**. Łączną liczbą osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 3 352 osoby. Czyli odsetek korzystających z pomocy społecznej jest porównywalny do sytuacji dla Województwa Małopolskiego. Na przestrzeni lat widać zmianę w przyczynach korzystania z pomocy społecznej – rzadziej jest to bezrobocie i ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, częściej choroba i niepełnosprawność, a także potrzeba ochrony macierzyństwa. Z badania kondycji rodzin w Małopolsce (2019) wynika, iż rodziny w najtrudniejszej sytuacji finansowej to przede wszystkim rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności i/lub niezdolności do pracy zarobkowej z uwagi na stan zdrowia osób dorosłych prowadzących gospodarstwo domowe. Trudności finansowe przeżywają także jednoosobowe gospodarstwa domowe, zwłaszcza samotne osoby starsze.

Wskaźnik – Środowiskowa Pomoc Społeczna na obszarze LGD - dane GUS na 31.12.2020				
Lp.	Nazwa Gminy	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludności	%
1	Proszowice	643	15 845	4,05%
2	Koniusza	310	9 025	3,34%
3	Pałecznicza	245	3 553	6,89%
4	Radziemice	88	3 271	2,61%
5	Miechów	703	19 144	3,67%
6	Gołcza	202	5 966	3,38%
7	Kozłów	176	4 480	3,92%
8	Słaboszów	134	3 435	3,90%
9	Książ Wielki	194	4 991	3,89%
10	Charsznica	308	7 290	4,22%
11	Raławice	103	2 450	4,20%

12	Nowe Brzesko	246	5 710	4,30%
	SUMA	3 352,00	85 160,00	4,10%

Wartość wskaźnika Środowiskowa pomoc społeczna na obszarze LGD zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 3,71.

Jedną z konsekwencji postępującego procesu starzenia się społeczeństwa jest wzrost liczby mieszkańców w starszym wieku, wymagających opieki lub wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. W okresie 2008 – 2019 udział osób, które ukończyły 80. rok życia w ogóle populacji regionu zwiększył się z 3,1% do 4,5%, a osób w wieku 60 lat i więcej wzrósł z 16,9% do 19,0%. W 2019 roku **najwyższym udziałem najstarszych mieszkańców w ogólnej liczbie ludności w Małopolsce charakteryzował się powiat: miechowski**. Osoby starsze często mieszkają samotnie, jakość życia wielu z nich pozostaje niezadowolająca ze względu na obciążenie chorobami przewlekłymi i wielochorobowością oraz niesprawnością funkcjonalną, szczególnie częstą na obszarach wiejskich.

Dominującym problemem społecznym na obszarze LGD są osoby cierpiące z uwagi na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność. Wskaźniki w tym zakresie są znacząco wyższe wśród rolników (zwyrodnienia spowodowane pracą fizyczną, wysoka wypadkowość oraz negatywne oddziaływania pestycydów i herbicydów).

Kolejne problemy to ubóstwo, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza rodziny, która wpływająca na niepoprawne relacje, ograniczoną motywację i zaangażowanie w rozwiązywanie własnych problemów oraz niskie kompetencje w zakresie umiejętności wychowawczych i rodzicielskich, przemoc i uzależnienia w rodzinie.

W zakresie osób z niepełnosprawnościami, z danych gmin wynika, że na niską wartość wskaźnika jakości życia tych osób najbardziej negatywny wpływ ma niska aktywność edukacyjna i zawodowa oraz bariery w dostępie do usług publicznych począwszy od architektoniczno-przestrzennych, poprzez społeczne (w tym mentalne), po ekonomiczne.

Na terenie Powiatu Miechowskiego funkcjonują trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej: w Miechowie, Podlesicach i Rzędowicach. W 2021 r. w WTZ uczestniczyło ponad 100 osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Natomiast w Powiecie Proszowickim w Gminie Koniusza działa jeden ośrodek Warsztatów Terapii Zajęciowej. Uzupełnieniem tego wsparcia są Zakłady Aktywności Zawodowej, Domy Pomocy Społecznej i Środowiskowe Domy Samopomocy. Równolegle realizowane są projekty najczęściej przy wsparciu środków EFS – wspierające seniorów, osoby z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzież – Domy Dziennego Pobytu itp.

W kwestii **polityki senioralnej** (tj. osób powyżej 60 roku życia) do najważniejszych problemów należy: brak lub niewystarczający transport lokalny, słaby dostęp do lekarzy specjalistów i do usług rehabilitacyjnych, problem wykluczenia cyfrowego oraz brak pieniędzy na zaspokojenie podstawowych potrzeb (np. lekarstw, żywności), ograniczone możliwości uczestnictwa w różnych formach aktywizacji. W nieco mniejszym stopniu seniorzy skarżą się również na słaby przepływ informacji nt. ważnych dla nich spraw i na samotność, która potęguje obawy o własne zdrowie w razie wypadku.

Działalność sektora pozarządowego i stowarzyszeń - mieszkańcy z obszaru LGD wykazują się dużą aktywnością w zakresie integracji społecznej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. W szczególności aktywność mieszkańców przejawia się poprzez działalność: Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych, Ludowych i Uczniowskich Klubów Sportowych, Klubów Seniora, Orkiestr, Związku Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszeń Rozwoju Wsi oraz innych Stowarzyszeń.

Łącznie na terenie LGD działa ponad **350 zarejestrowanych organizacji** pozarządowych o różnym charakterze (dane wg. raportów o stanie gmin za rok 2021). Rekordzistą w skali LGD i całej Małopolski jest Gmina i Miasto Miechów - ponad 100 organizacji (dane z Raportu organizacje pozarządowe w Małopolsce). Od 2015 r. funkcjonuje w Miechowie Centrum Organizacji Pozarządowych inicjujące i koordynujące współpracę z organizacjami pozarządowymi. Organizacje działające w sektorze społecznym i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zajmują się przede wszystkim organizowaniem czasu wolnego w formie warsztatów i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych, ale także biorą udział w kultywowaniu lokalnych tradycji i ochronie dziedzictwa kulturalnego i historycznego.

Gminy z obszaru LGD realizują programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działalności pożytku publicznego. Współpraca odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności. Potencjał organizacji pozarządowych oraz bliskość tematyczna przedmiotu ich działalności z zadaniami gminy, jednoznacznie wskazuje na możliwość lepszego zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnym wysiłkiem jednostki samorządu terytorialnego i tych organizacji (ustalenia z warsztatów). Ze względu na działanie w małych wspólnotach bardzo często ma charakter roboczy bazujący na cennych, bezpośrednich, personalnych relacjach. Daje to szanse na budowanie kapitału społecznego, umocnienie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i wspólnotę lokalną, stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców gminy oraz uzupełnienie działań w zakresie nieobejmowanym przez struktury samorządowe.

Przeгляд działań samorządów oraz dane z warsztatów konsultacyjnych wskazują na **rosnący z roku na rok zakres współpracy samorządu i organizacji pozarządowych**. Współpraca ta obejmuje: realizację zadań zleconych w formule konkursowej, wsparcie finansowe, wsparcie merytoryczne (najczęściej w formie pomocy przy przygotowaniu wniosków), udostępnianie pomieszczeń, sprzętu, pożyczki, poręczenia itp.

W niektórych Gminach w 2020 r zostały zorganizowane otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych w obszarach społecznych, kulturalnych, sportowych, polityki społecznej i przeciwdziałania uzależnieniom. Aktywność Gmin w zakresie wsparcia finansowego działalności pożytku publicznego w 2020 r. kształtowała się różnie. Wg. danych z przeglądu programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działalności pożytku publicznego zakres kwot przekazywanych na konkursy wynosił od kilkunastu tysięcy zł do miliona (Gmina i Miasto Miechów).

Na podkreślenie zasługują obszary wskazywane w trakcie warsztatów przez organizacje pozarządowe jako istotne dla ich funkcjonowania (ustalenia praktycznie pokrywają się z wnioskami raportu Organizacje pozarządowe w Małopolsce): większy dostęp do środków finansowych na aktywizację, uproszczenie procedur biurowych, rozwój współpracy pomiędzy samorządami i organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami, współpraca pomiędzy różnymi organizacjami. Doświadczenia części samorządów pozwalają na wykorzystanie dobrych praktyk i uczynienie z organizacji pozarządowych w całym LGD kluczowego partnera społecznego o dużym potencjale aktywizacyjnym.

W świetle danych zawartych w raporcie ewaluacyjnym dla LSR 2014-2021 (raport KSOW) mieszkańcy zgłosili potrzeby w zakresie podnoszenia **poprawy jakości życia** (poprzez podnoszenie kwalifikacji i umiejętności społeczności lokalnej, wspieranie rozwiązań proekologicznych, poprawę oferty spędzania wolnego czasu w sferze kultury, sportu i rekreacji, modernizację i budowę elementów infrastruktury drogowej). Fakt ten należy ocenić bardzo pozytywnie i jest to obszar, w którym warto niewątpliwie podejmować działania m.in. poprzez kolejne przedsięwzięcia służące **integracji społecznej** i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów w organizacjach pozarządowych. Respondenci badania ewaluacyjnego wskazywali także konieczność utworzenia oferty kulturowej, która wykraczałaby poza kulturę ludową, w tym skierowaną do młodzieży. Badania ilościowe przeprowadzone w 2021 roku na potrzeby ewaluacji LSR wskazały, że Mieszkańcy chętnie korzystają z infrastruktury, która była dofinansowana ze środków LGD oraz chętnie uczestniczą w imprezach lokalnych organizowanych ze środków LGD. Mieszkańcy wyrazili chęć kontynuowania działań „miękkich” czyli szkoleń, festynów, spotkań integrujących i aktywizujących lokalną społeczność.

Podsumowując Mieszkańcy obszaru LGD angażują się w działalność stowarzyszeń lokalnych i chętnie uczestniczą w rozmaitych imprezach kulturalnych. Badania potwierdzają, że w ostatnich 5 latach mieli oni większy wpływ na to, co dzieje się w gminach, a także uznali, że poprawiły się relacje między mieszkańcami. LGD w latach 2016-2020 zorganizowało 14 kampanii promocyjno – informacyjnych dla mieszkańców i podejmowało liczne działania aktywizujące.

OBSZAR GOSPODARKA (PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ i ROLNICTWO)

Na terenie objętym LSR w 2020 roku było zarejestrowanych 8 209 podmiotów gospodarki narodowej. Jednocześnie w tym samym roku wyrejestrowano 260 podmiotów. Wśród podmiotów ogółem największy odsetek stanowiły **mikroprzedsiębiorstwa 96,9%**. Przedsiębiorstw posiadających status małych przedsiębiorstw było 2,63%, natomiast odsetek średnich przedsiębiorstw wyniósł 0,45%. Na obszarze LSR działały jedynie dwa przedsiębiorstwa spełniające definicję dużego przedsiębiorstwa (0,02%).

Wskaźnik –Przedsiębiorczość na obszarze LGD– dane liczbowe GUS na 31.12.2020				
Nazwa Gminy	Liczba mikro przedsiębiorców	Liczba małych przedsiębiorców	Liczba średnich przedsiębiorców	Liczba mieszkańców na obszarze LSR
Proszowice	1 711	59	10	15 845
Koniusza	673	17	5	9 025
Pałacznica	295	10	1	3 553
Radziemice	290	5	2	3 271
Miechów	2 623	58	13	19 144
Gołcza	484	6	1	5 966
Kozłów	281	8	0	4 480
Słaboszów	234	6	0	3 435
Książ Wielki	391	13	3	4 991
Charsznica	522	23	0	7 290
Raławice	210	3	0	2 450
Nowe Brzesko	495	15	3	5 710
SUMA	8 209	223	38	85 160

Wartość wskaźnika Przedsiębiorczość na obszarze LGD zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 2,52.

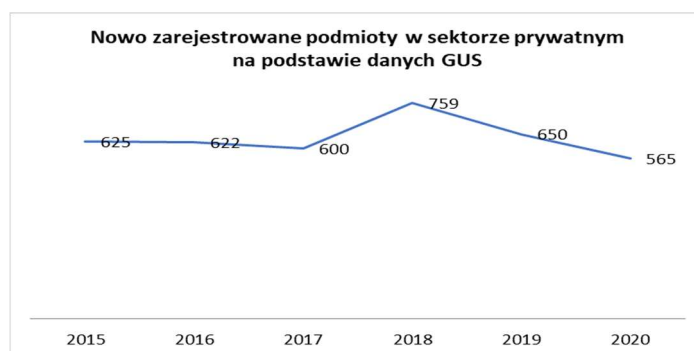
Opierając się na danych GUS należy zwrócić uwagę, że pod względem formy prowadzonej działalności dominowały podmioty będące **osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą** (6 588 podmiotów). Pozostałe podmioty to spółki handlowe (275 podmiotów), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (19 podmiotów), spółdzielnie (28 podmiotów), fundacje (19 podmiotów), stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (400 podmiotów).

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą największy odsetek podmiotów związanych było z prowadzeniem działalności w sektorach:

Lp.	Rodzaj prowadzonej działalności wg sekcji	Liczba podmiotów
1	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	2 203
2	budownictwo	1 293
3	transport i gospodarka magazynowa	817
4	działalność organizacji członkowskich	747
5	przetwórstwo przemysłowe	638
6	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	526
7	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	393
8	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	237
9	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	193
10	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	191
11	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	182

12	edukacja	145
13	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	143
14	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	137
15	informacja i komunikacja	136
16	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	121
17	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	20
18	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	8
19	górnictwo i wydobywanie	4

W roku 2020 na obszarze objętym LSR zarejestrowano 565 nowych podmiotów w tym 557 podmiotów w sektorze prywatnym. Uwzględniając dane za lata poprzednie należy zwrócić uwagę na spadek tendencji w zakresie zakładania podmiotów w sektorze prywatnym.

Obszar LGD charakteryzuje się bardzo dużą liczbą mikroprzedsiębiorstw. Potwierdzenie tego stanu ma odzwierciedlenie we wskaźniku *Przedsiębiorczość na obszarze LGD*, który dla Gmin objętych LSR wynosi 2,52. Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej są jednoosobowe działalności gospodarcze. Niepokojącą tendencją jest spadek liczby nowo rejestrowanych podmiotów. Trend ten nie jest powodowany jedynie skutkami kryzysu popandemicznego, ale rozpoczął się już w 2019 roku i utrzymuje się. Potwierdza to konieczność wspierania przedsiębiorczości, która w dłuższej perspektywie kreuje stabilne podstawy rozwoju.

Uwzględniając szczegółowe dane w zakresie stopy bezrobocia w poszczególnych gminach LGD należy zwrócić uwagę na dość różnice pomiędzy nimi.

Lp.	Gmina	2016	2017	2018	2019	2020
1	Charsznica	8,60%	6,90%	5,20%	4,60%	5,30%
2	Gołcza	6,20%	5,10%	4,20%	3,60%	4,50%
3	Kozłów	7,70%	6,20%	5,40%	4,30%	6,10%
4	Książ Wielki	5,70%	4,80%	4,10%	3,50%	4,40%
5	Miechów	6,00%	5,10%	4,30%	3,80%	4,90%
6	Raławice	4,70%	4,70%	2,90%	2,60%	3,10%
7	Słaboszów	6,20%	4,80%	3,50%	3,40%	5,10%
8	Koniusza	6,20%	5,60%	5,20%	3,90%	4,10%
9	Nowe Brzesko	8,00%	7,00%	6,40%	4,90%	5,70%
10	Pałecznicza	7,40%	6,60%	5,00%	3,90%	4,30%
11	Proszowice	9,30%	8,20%	6,90%	5,00%	6,30%
12	Radziemice	6,90%	5,00%	5,20%	4,60%	5,90%

Na koniec 2020 największa stopa bezrobocia odnotowana została w Gminie Proszowice i wynosiła 6,30%. W tym samym roku ponad dwukrotnie niższa stopa bezrobocia odnotowana została w Gminie Raławice gdzie wynosiła

3,10%. Należy zaznaczyć, że stopa bezrobocia w poszczególnych Gminach była niższa od stopy bezrobocia dla kraju, która w 2020 wyniosła 6,30% oraz dla Województwa Małopolskiego dla którego wyniosła 5,30%.

Różnice te widoczne są w zestawieniu liczby bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Wskaźnik –Liczba bezrobotnych na obszarze LGD - dane liczbowe GUS na 31.12.2020			
Nazwa Gminy	Liczba bezrobotnych	LUDNOŚĆ w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	Procentowe odniesienie liczby bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym
Proszowice	441	9 879	4,46%
Koniusza	160	5 673	2,82%
Pałecznicza	65	2 165	3,00%
Radziemice	85	2 055	4,14%
Miechów	426	11 506	3,70%
Gołcza	126	3 714	3,39%
Kozłów	126	2 723	4,63%
Słaboszów	78	2 020	3,86%
Książ Wielki	97	2 875	3,37%
Charsznica	177	4 423	4,00%
Raławice	34	1 462	2,33%
Nowe Brzesko	139	3 553	3,91%
SUMA	1954	52 048	Średnia 3,64%

Biorąc pod uwagę dane dla wszystkich Gmin obszaru objętego LSR wartość wskaźnika *Liczba bezrobotnych na obszarze LGD* zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 3,75.

Należy pamiętać, że ze względu na specyfikę obszaru LGD istoty i praktycznie niemierzalny problem stanowi tzw. bezrobocie ukryte w rolnictwie, wynikająca z rozdrobnionych gospodarstw niskotowarowych.

Działalność rolnicza na terenie objętym LSR stanowi kluczowy sektor. Wynika to przede wszystkim z warunków przyrodniczych (przeważają gleby klasy I, II i III) oraz korzystnych warunków środowiskowych (np. brak ciężkiego przemysłu). Zgodnie z danymi GUS za rok 2020 powierzchnia użytków rolnych w Powiecie Miechowskim wynosi niemal 68% powierzchni całego Powiatu. Z kolei w przypadku Powiatu Proszowickiego jest to ponad 80% powierzchni całego Powiatu. Zgodnie z danymi wynikającymi z Powszechnego Spisu Rolnego za rok 2020 na terenie Powiatów Miechowskiego i Proszowickiego (tj. powiatów objętych przedmiotowym LSR) powierzchnia ogółem gospodarstw rolnych obejmuje 83 800,63 ha co stanowi 13% ogółem powierzchni gospodarstw ogółem dla Województwa Małopolskiego.

Poniżej tabela prezentująca strukturę gospodarstw rolnych na obszarze LGD:

Lp.	Nazwa	Gospodarstwa indywidualne, 2020 rok, powierzchnia w hektarach					
		ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
1	Województwo małopolskie	640 536,26	4 694,99	312 565,95	132 619,60	46 372,50	144 283,22
2	Powiat miechowski	48 271,87	145,45	8 899,39	12 682,99	8 000,32	18 543,72
3	Powiat proszowicki*	35 528,76	103,92	9 785,92	10 172,69	4 649,32	10 816,91

*Gmina Koszyce jako jedyna z powiatu proszowickiego nie należy do LGD ProKoPaRa

Jednocześnie na podstawie danych ze Powszechnego Spisu Rolnego wynika, że średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego w Województwie Małopolskim wynosi 5,07 ha. Jednocześnie dla Powiatu Miechowskiego wynosi 8,29 ha. Z kolei dla Powiatu Proszowickiego wynosi 6,77 ha.

Analizując dane dotyczące liczby osób zatrudnionych w gospodarstwie rolnym należy zwrócić uwagę, że zgodnie z danymi GUS za rok 2020 na terenie Powiatu Miechowskiego i Proszowickiego w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa pracowało 20 477 osób. Biorąc pod uwagę liczbę pracujących ogółem na tym obszarze, która zgodnie z danymi GUS wynosiła 31 580 osób w rolnictwie pracowało niemal 65% ogółu pracujących. Wskazuje, to jak ważną gałęzią działalności jest rolnictwo na terenie obszaru LGD.

Rolnictwo na terenie LGD transformuje się w stronę produkcji wysokotowarowej (powiększanie się gospodarstw) oraz specjalizacji produkcji (np. uprawa zbóż, uprawa warzyw, np. kapusta w rejonie Charsznicy, zioła w Słaboszowie, produkcja zwierzęca – trzoda chlewna w Pałeczniczy) dzięki systemowi dopłat i wsparcia gospodarstw rolnych bardzo szybko wzrasta mechanizacja produkcji rolnej. Zjawiska te przekładają się na rosnącą konkurencyjność lokalnego rolnictwa niosą też ryzyka w postaci degradacji gleby, degradacji krajobrazu, zachwiania gospodarki wodnej, wzrostu użycia nawozów, pestycydów i herbicydów. Kluczowym wyzwaniem społeczności lokalnej i samorządów jest dbanie o zachowanie zasada zrównoważonego rozwoju szczególnie istotnych w zakresie rolnictwa. Szansą rozwoju dla sektora rolniczego jest rolnictwo ekologiczne promowane przez Komisję Europejską zarówno w strategii na rzecz bioróżnorodności, jak i w strategii „Od pola do stołu” (From Farm to Fork), gdzie wskazuje się konieczność ograniczenia zużycia pestycydów, antybiotyków i nawozów oraz osiągnięcie do 2030 roku większego udziału upraw rolnictwa ekologicznego. Bardzo wysokie wymagania dla produkcji ekologicznej i jej niska opłacalność (w odniesieniu do nakładów) stanowią barierę rozwojową.

Obszar LGD jest rozpoznawalny z produkcji rolnej w szczególności z upraw warzyw. **Kapusta charsznicka jest zarejestrowanym produktem regionalnym** (kilkudziesięciu producentów i przetwórców), Radziemice znane są z upraw czosnku. Te specyficzne uprawy są także motywami imprez lokalnych (np. dni kapusty, święto czosnku itp.)

Przedsiębiorczość stanowi główną bazę podatkową samorządów lokalnych, gminy wchodzące w skład LGD charakteryzują się niskimi dochodami podatkowymi na 1 mieszkańca, w 2020 r. odnotowały dochody **poniżej 1400 złotych na mieszkańca**.

Wskaźnik – Dochód podatkowy na obszarze LGD – dane GUS na 31.12.2020		
Lp.	Gmina	Dochód podatkowy na obszarze LSR (zł)
1	Gmina Miechów	1 411,93
2	Gmina Gołacza	1 019,03
3	Gmina Kozłów	886,81
4	Gmina Słaboszów	940,46
5	Gmina Książ Wielki	1 019,03
6	Gmina Charsznica	999,66
7	Gmina Raclawice	1 043,34
8	Gmina Proszowice	1 198,98
9	Gmina Koniusza	1 157,86
10	Gmina Pałecznicza	1 115,66
11	Gmina Radziemice	1 105,25
12	Gmina Nowe Brzesko	1 067,97
	średnia	1 080,50

Wartość wskaźnika *Dochód podatkowy na obszarze LGD* zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru strategii wynosi 3,47.

W stosunku do wartości wskaźnika G z 2013 r. dochód na jednego mieszkańca dla gmin wzrósł średnio o 300-400 zł. Ten pozytywny trend, niestety po uwzględnieniu inflacji nie ma istotnego znaczenia, zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów w 2020 roku wskaźnik G dla kraju wyniósł 2098,22 zł. co prawie dwukrotnie przekracza średnią dla gmin z obszaru LSR.

Dane potwierdzają niski poziom przedsiębiorczości na terenie LGD (niskie wpływy z CIT i PIT) oraz strukturę dochodów specyficzną dla gmin wiejskich. Stanowi to znaczącą barierę rozwojową dla obszaru. Niskie podatki

ograniczają możliwości inwestycyjne samorządów, także w zakresie zapewnienia wkładu własnego do projektów finansowanych środkami pomocowymi.

Pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowych na realizację inwestycji - zgodnie z danymi publikowanymi przez Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota - wydatki ze środków UE w latach 2014-2021 w przeliczeniu na jednego mieszkańca z obszaru LGD wynoszą 2 391,94 zł, średnia dla Województwa Małopolskiego wynosi natomiast 1 064,68 zł na mieszkańca. W rankingu Gmin wiejskich Pałecznic należąca do LGD znalazła się na 5 miejscu w kraju z pozyskaną dotacją w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynoszącą 8 349,21 zł. (co znacząco zawyża średnią dla gmin LGD).

Ranking dla Gmin z obszaru LGD kształtuje się następująco:

Lp.	Gmina	Wydatki ze środków UE w latach 2014-2021 w zł na osobę
1	Gmina Miechów	2 443,49 zł
2	Gmina Gołacza	1 757,52 zł
3	Gmina Kozłów	1 112,61 zł
4	Gmina Słaboszów	780,14 zł
5	Gmina Książ Wielki	2 653,76 zł
6	Gmina Charsznica	1 867,72 zł
7	Gmina Raławice	3 956,92 zł
8	Gmina Proszowice	1 896,86 zł
9	Gmina Koniusza	1 490,08 zł
10	Gmina Pałecznic	8 349,21 zł
11	Gmina Radziemice	752,72 zł
12	Gmina Nowe Brzesko	1 642,24 zł
średnia		2 391,94 zł

Gminy z obszaru LGD aktywnie pozyskują środki europejskie na realizację zadań inwestycyjnych, jak również projektów „miękkich”. Należy uznać, że zaangażowanie w pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania jest wysokie i Jednostkom Samorządu Terytorialnego z obszaru LGD udało się pozyskać środki w wysokości powyżej średniej dla Województwa Małopolskiego. Biorąc pod uwagę niskie dochody własne, przytoczone dane potwierdzają sprawność działania lokalnych samorządów i ich potencjał do strategicznego zarządzania rozwojem.

OBSZAR INFRASTRUKTURA, ŚRODOWISKO i ENERGIA

Dostępność komunikacyjna obszaru LGD - obszar LGD, zlokalizowany jest w północnej części Małopolski i graniczy z Województwem Świętokrzyskim. Przez obszar LGD przebiegają ważne szlaki komunikacyjne w kierunkach północ – południe (droga krajowa E7/S7) i wschód – zachód (drogi wojewódzkie 775, 776 i 783). Droga nr 7 stanowi główny trakt komunikacyjny do Krakowa.

Drogi lokalne są wyasfaltowane. Łączą wszystkie miejscowości LGD oraz posiadają dogodne połączenia z drogami krajowymi i wojewódzkimi. Stan bezpieczeństwa na drogach powiatu jest oceniany dobrze wymaga jednak interwencji w zakresie chodników, oświetlenia, przejść dla pieszych, szlaków rowerowych.

Przez teren LGD przebiega linia kolejowa nr 8, zapewniająca bezpośrednie połączenie z Krakowem i Warszawą. Połączenie do Krakowa obsługiwane jest także przez Szybką Kolej Aglomeracyjną. Dodatkowo przez północną część obszaru LGD przebiega szerokotorowa Linia Hutniczo-Siarkowa.

Samorządy starają się zapewnić na swoim terenie transport publiczny. W zakresie dowozu dzieci i młodzieży do szkół spełnia on oczekiwania mieszkańców. W pozostałym zakresie - większe miejscowości są dobrze skomunikowane najczęściej poprzez linie obsługiwane przez prywatnych przewoźników lub transport publiczny (Gmina Miechów dysponuje nowoczesnym taborom), w najmniejszych miejscowościach pojawiają się obszary wykluczenia komunikacyjnego szczególnie dotkliwe w weekendy.

Infrastruktura Sportu i Rekreacji - problemy zdrowotne związane z brakiem aktywności ruchowej mają charakter globalny i wymagają kompleksowego podejścia zorientowanego w kierunku profilaktyki zdrowia. Z badań (dane dla Polski) wynika, że jedynie niespełna połowa badanych uczestniczyła w zajęciach sportowych lub rekreacji ruchowej, natomiast 56% nigdy nie ćwiczyło ani nie uprawiało sportu. Normy dotyczące poziomu aktywności fizycznej w czasie wolnym rekomendowane przez Światową Organizację Zdrowia spełnia natomiast jedynie 16,1% Polaków w wieku 15-69 lat, odsetek ten maleje wraz z wiekiem, ale w ostatnich latach spada także drastycznie wśród nastolatków. W związku z powyższym konieczne jest zapewnienie dostępu do obiektów umożliwiających uprawianie rekreacyjnej i amatorskiej formy sportu w tym przyszkolnych wielofunkcyjnych boisk sportowych, urządzeń rekreacyjnych, siłowni na świeżym powietrzu, skateparków, itp. oraz zapewnienie zajęć aktywizacyjnych w tym obszarze. Uwarunkowania te mają szczególne znaczenie na terenach wiejskich, gdzie nadal funkcjonują stereotypy, zgodnie z którymi sport i rekreacja nie są potrzebne na wsi, bo rekompensuje je praca fizyczna. Odsetek dzieci i młodzieży pracujących fizycznie na wsi spada z roku na rok, pojawiają się problemy z otyłością i innymi chorobami cywilizacyjnymi. Oprócz zapewnienia infrastruktury w tym zakresie konieczna są intensywne działania promujące postawy prozdrowotne (w tym ruch) wśród mieszkańców i bezpośrednio ich aktywizujące.

W poszczególnych gminach infrastruktura w tym zakresie była rozbudowywana w ostatnich latach i większość miejscowości posiada co najmniej podstawowe obiekty – konieczne są miejscowe modernizacje, uzupełnienia w wyposażeniu oraz zapewnienie osób (trenerów) prowadzących zajęcia.

Obszar LGD to coraz rzadziej spotykany w **krajobraz rolniczy**, specyficzny z produkcji niskotowarowej, który ulega przekształceniu w związku ze specjalizacją produkcji rolniczej, powiększaniem gospodarstw i rosnącym poziomem mechanizacji upraw. W dbałości o zrównoważony rozwój oraz ochronę cennych przyrodniczo zasobów na terenie LGD są wyznaczone różne formy ochrony przyrody, w tym **zlokalizowany jest rozległy Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, a na terenie następujących gmin występują obszary chronione: Miechów, Charsznica, Kozłów, Raclawice, Słaboszów, Książ Wielki, Proszowice, Gołcza (8 z 12 gmin).**

Obszary chronione na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, stan na maj 2023.

Lp.	Gmina	Obszary chronione
1	Gmina Miechów	Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, Rezerwat przyrody Złota Góra, obszary Natura 2000: Widnica, Pstroszyce, Sławice Duchowne, Kalina Mała, Komorów, Kaczmarowe Doły, Chodów – Falniów, Poradów

2	Gmina Gołacza	Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej oraz Dłubniański Park Krajobrazowy
3	Gmina Kozłów	Obszary Chronionego Krajobrazu: Wyżyny Miechowskiej i Miechowsko-Działoszycki, Rezerwaty przyrody: Biała Góra, Kępie na Wyżynie Miechowskiej, obszary Natura 2000: Kępie na Wyżynie Miechowskiej, Biała Góra, Dolina Górnej Mierzawy
4	Gmina Słaboszów	Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, obszary Natura 2000: Cybowa Góra, Grzymałów
5	Gmina Książ Wielki	Obszary Chronionego Krajobrazu: Wyżyny Miechowskiej, i Miechowsko-Działoszycki, Rezerwaty przyrody: Lipny Dół koło Książa Wielkiego, Kwiatówka, obszary Natura 2000: Giebułtów, Dolina Górnej Mierzawy, Kwiatówka
6	Gmina Charsznica	Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, obszary Natura 2000: Biała Góra, Uniejów Parcele, Chodów - Falniów
7	Gmina Raclawice	Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej,, Rezerwaty przyrody: Sterczów-Ścianka, Dąbie, Opalonki, Wały, obszary Natura 2000: Kalina-Lisinieć, Wały, Sterczów-Ścianka, Opalonki, Dąbie
8	Gmina Proszowice	Koszycki Obszar Chronionego Krajobrazu

Krajobraz obok obiektów zabytkowych i szlaków historycznych stanowi kluczowy potencjał do rozwoju turystyki na terenie LGD.

Rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej służą szlaki biegnące przez teren LGD (Powiat Proszowicki):

- Szlak Kościuszkowski prowadzący do Kopca Kościuszki w Raclawicach,
- Szlak Bartosza Głowackiego, Rzędowice - Dalewice, związany z bitwą pod Raclawicami,
- Szlak Rowerowy- Młyny Doliny Szreniawy przebiegający przez Wyżynę Miechowską i Płaskowyż Proszowicki,
- Szlak Architektury Drewnianej, który obejmuje zespoły architektoniczne takie jak kościoły, cerkwie, kaplice i dzwonnice, spichlerze, wiejskie chałupy i szlacheckie dwory,
- Małopolska Droga Św. Jakuba - pielgrzymi szlak biegnący od Sandomierza do Szczyrku przez Pałecznice, Wrocimowice, Zielenice, Niegardów.

Obiekty infrastruktury kultury - zadaniem własnym gmin jest zapewnienie obywatelom dostępu do kultury, udział w kulturze to nie jedynie rozrywka i rekreacja, ale także ważny element budowania lokalnych tożsamości oraz kapitału społecznego.

Z danych GUS (Uczestnictwo ludności w kulturze w 2019 r.) dotyczącego form aktywności kulturalnej ludności i częstotliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym, w obszarze kultury w 2019 r wynika, że wydatki na osobę na: kino/teatr/koncerty wynosiły 37,80 zł w miastach i jedynie 16,80 zł na wsi; wydatki na muzea wynosiły 8,76 zł w miastach i zaledwie 3,60 zł na wsi. Obserwowany jest niewielki wzrost zainteresowania kulturą na przestrzeni ostatniej dekady, co warte podkreślenia oferta domów, ośrodków i klubów kultury lepiej jest wykorzystywana na obszarach wiejskich, korzystanie z niej deklarowało w miastach – 14,1%, a na wsi 15,2% osób. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się jako formy uczestnictwa w kulturze imprezy folklorystyczne i festyny, występy artystyczne, imprezy sportowe. Na obszarach wiejskich konieczne jest umożliwienie dostępu do różnych form aktywizacji mieszkańców m.in. poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, jak również budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o wspólną kulturę.

Na obszarze LGD **placówki kulturalne** to 21 bibliotek, 12 Gminnych Centrów Kultury oraz liczne Domy Ludowe, Świetlice Wiejskie i Remizy OSP stanowiące miejsca spotkań i aktywności mieszkańców. Praktycznie, prawie każde sołectwo ma dostęp do takiej infrastruktury publicznej – najczęściej jest ona wykorzystywana przez lokalne organizacje pozarządowe (m.in.: OSP, KGW, Kluby Seniora, Kluby sportowe). Obiekty są w różnym stanie technicznym, część wymaga remontów oraz zakupu wyposażenia. Obok aspektów infrastrukturalnych ważną

potrzebą jest zapewnienie wsparcia na prowadzenie zajęć aktywizacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych - w tych obiektach.

Obszar objęty LSR charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą edukacyjną. Szkoły podstawowe są wyremontowane (w znacznym stopniu przeprowadzono głęboką termomodernizację z elementami OZE). Występują punkowe braki w dostępie do infrastruktury sportowej.

Od kilku lat rozbudowywana jest infrastruktura przedszkolna. W części gmin i miejscowości funkcjonuje opieka żłobkowa, która jest wolno rozwijana. Mieszkańcy i władze samorządowe wyraźnie wskazują na znaczenie opieki żłobkowej oraz przedszkolnej jako czynników bezpośrednio wpływających na poprawę sytuacji demograficznej i konieczności jej rozwijania oraz uzupełniania ofertą zajęć komplementarnych.

Poniższe zestawienie prezentuje informacje dotyczące dostępnej na obszarze LGD liczby publicznych instytucji kultury oraz liczby osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych przez biblioteki i centra kultury.

Instytucje kultury na obszarze LGD - dane GUS i dane własne gmin na 31.12.2020				
Lp.	Nazwa Gminy	Liczba bibliotek publicznych i filie (obiekt szt.)	Centra kultury (obiekt szt.)	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych
1	Proszowice	4	1	4 500
2	Koniusza	2	1	300
3	Pałecznicza	1	1	250
4	Radziemice	2	1	223
5	Miechów	4	1	5 000
6	Gołcza	2	1	930
7	Kozłów	1	1	3 800
8	Słaboszów	1	1	370
9	Książ Wielki	1	1	800
10	Charsznica	1	1	900
11	Raławice	1	1	200
12	Nowe Brzesko	1	1	2 100
SUMA		21	12	19 373

Dane za 2020 r wskazują, że około 25% mieszkańców obszaru LGD uczestniczyło w wydarzeniach kulturalnych. Dane te dotyczą czasu *lockdownu*, w kolejnych latach wartości te wzrastają i oscylują pomiędzy 30% a 50% w zależności od gminy, do tego należy dodać działania, których organizatorami są organizacje pozarządowe i grupy mieszkańców.

Szeroko definiowana na wsi infrastruktura kulturalna obejmująca także obiekty publiczne (świetlice, domy ludowe, miejsca spotkań, także plenerowych) wymaga uzupełnień w zakresie wyposażenia oraz częściowo prac modernizacyjnych. Problemem pozostaje ograniczony dostęp np. w zimie z powodu braku ogrzewania oraz bariery architektoniczne utrudniające dostęp osobom z niepełnosprawnościami.

Na terenie obszaru LGD znajdują się również liczne **zabytki** architektury sakralnej i świeckiej (zabytkowe kościoły, przydrożne kapliczki i figurki, dwory, pałace), w tym m.in.:

- Dwór w Jakubowicach - Jest to XVI-wieczny dwór obronny. Piętrowy dwór, wybudowany w stylu renesansowym usytuowany jest na wzniesieniu i otoczony pozostałościami parku dworskiego. Obecnie dwór w Jakubowicach jest w rękach prywatnych.
- Dwór z parkiem krajobrazowym w Biórkowie Wielkim (Gmina Koniusza) - znajduje się w parku założonym w pierwszej połowie XIX w. W skład zabytkowego zespołu dworsko-parkowego wchodzi też stajnia. Dwór zbudowano na przełomie XVIII i XIX w., a w drugiej połowie XIX w. przebudowano go dodając skrzydło zachodnie.
- Dworek w Przemęczanach w gminie Radziemice,

- Zespół poklasztorny bazyliki Grobu Bożego w Miechowie - pochodzi z przełomu XIV i XV wieku, stanowi typ trzynawowej i trójprzęsłowej bazyliki gotyckiej z dobrze zachowanymi fragmentami romańskimi z XIII stulecia,
- Zespół pałacowy w Książu Wielkim (XVI w.),
- Kościoły drewniane i murowane w Miechowie (XII w.), Gołczy (XVII w.), Przesławicach (XVII w.), Uniejowie (XV w.), Wysocicach (XII/XIII w.), Ulinie oraz budynki typu dworskiego w Mianocicach (XVIII w.), Pogwizdowie, Pałac Zdziechowskich w Rzędowicach, dworek W. Sławka w Janowiczkach.
- Pole bitwy Pod Raclawicami (1794 r.) upamiętnione Kopcem, mogiłami kosynierów oraz pomnikiem B. Głowackiego.

Obiekty zabytkowe wymagają stałej opieki, w tym prac konserwatorskich i renowacyjnych, część z nich stanowi potencjał do rozwoju turystyki.

W ramach kalendarza wydarzeń turystyczno-promocyjnych na największą uwagę zasługują m.in.: doroczne Charsznickie Dni Kapusty (druga niedziela września) oraz coroczny Wybór Chłopa Roku i Baby Roku (ostatnia niedziela kwietnia) w Raclawicach, odbywające się co dwa lata Miechowskie Dni Jerozolimy, czy coroczne plenery malarskie w Miechowie, święto czosnku w Radziemicach.

W odpowiedzi na zdefiniowane potrzeby w zakresie utworzenia oferty kulturalnej, skierowanej do wszystkich mieszkańców LGD, w szczególności młodzieży i seniorów, a także w zakresie konieczności wsparcia zabytków i obiektów kulturalnych w niniejszej Strategii zostały zdefiniowane **cele związane z aktywizacją mieszkańców oraz poprawą jakości infrastruktury zwłaszcza domów ludowych, świetlic wiejskich, miejsc niezbędnych dla rozwoju oferty czasu wolnego.**

Środowisko i Energia - jakość powietrza jest jednym z kluczowych zagadnień stanowiących o jakości środowiska, a tym samym o jakości życia w przestrzeni zamieszkania. Niezadawalająca jakość powietrza związana jest głównie ze spalaniem paliw. Jednym z najistotniejszych zagrożeń dla zdrowia i życia ludności jest zanieczyszczenie powietrza pyłami. W latach 2017–2021 zaobserwowano spadek stężenia zanieczyszczeń pyłowych PM 10 i PM 2,5. Gminy z obszaru LGD uczestniczą w działaniach na rzecz łagodzenia zmian klimatu. Istotne znaczenie ma aktywna realizacja założeń programu ochrony powietrza dla Województwa Małopolskiego, jak również lokalnych programów ochrony powietrza.

Zgodnie z danymi z realizacji programu ochrony powietrza dla Województwa Małopolskiego wynika, że na obszarze objętym LGD w latach 2017-2021 zlikwidowano łącznie **2372 szt.** paleniska na paliwa stałe.

Paleniska zlikwidowane na obszarze LGD		
dane na dzień 31.12.2022, https://powietrze.malopolska.pl/program-ochrony-powietrza/efekty-realizacji/		
Lp.	Gmina	Liczba zlikwidowanych palenisk na paliwa stałe (szt.)
1	Gmina Miechów	671
2	Gmina Gołacza	115
3	Gmina Kozłów	21
4	Gmina Słaboszów	50
5	Gmina Książ Wielki	53
6	Gmina Charsznica	305
7	Gmina Raclawice	26
8	Gmina Proszowice	320
9	Gmina Koniusza	452
10	Gmina Pałecznicza	88
11	Gmina Radziemice	166
12	Gmina Nowe Brzesko	105
suma		2372

Warto wskazać na aktywne uczestnictwo gmin LGD w projekcie LIFE-EkoMałopolska, którego celem jest promocja odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej oraz szeroko zakrojone działania strategiczne na rzecz przeciwdziałania i adaptacji do skutków zmian klimatu.

Bardzo istotnymi inicjatywami na obszarze LGD jest funkcjonowanie dwóch porozumień w formie Klastrow Energii. W skład pierwszego Klastra Energii dla Powiatu Miechowskiego wchodzi Gmina Charsznica, Gmina Gołcza, Gmina Kozłów, Gmina Książ Wielki, Gmina Raławice, Gmina Słaboszów, Gmina i Miasto Miechów. Drugi Klaster Energii ProKoPara tworzą Gmina Proszowice, Gmina Pałecznicza, Gmina Koniusza, Gmina Radziemice.

Celem funkcjonowania Klastrow Energii jest zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez zmniejszenie energochłonności gospodarki oraz zwiększenie wykorzystania źródeł OZE.

Samorządy oraz mieszkańcy w ciągu ostatniej dekady poczynili szereg inwestycji w zakresie ograniczenia emisji oraz energooszczędności. W szczególności były to głębokie termomodernizacje budynków publicznych i prywatnych, nowe niskoemisyjne systemy ogrzewania chłodzenia (gaz, pompy ciepła, pelet), montaż instalacji OZE – instalacje solarne do C.W.U instalacje PV, podjęto także szereg działań edukacyjnych budujących świadomość **ekologiczną mieszkańców**.

Tym samym z uwagi na zdiagnozowane potrzeby związane z inwestowaniem w rozwój odnawialnych źródeł energii na obszarze LSR za jeden z celów przyjęto - Rozwój innowacyjnej, zielonej gospodarki i wzmocnienie świadomości klimatycznej.